

**KOMISE PRO
SPRAVEDLIVÉ
DŮCHODY**

Ministerstvo práce a sociálních věcí
Na Poříčním právu 1/376, 128 01 Praha 2
www.mpsv.cz

Náročné profese

Cíl materiálu

Cílem tohoto materiálu je představit konkrétní řešení problematiky dřívějšího odchodu do starobního důchodu pro pracovníky v náročných profesích. Členové Komise pro spravedlivé důchody by na základě materiálu a dalších podkladů měli na listopadovém jednání Komise navržený způsob řešení dřívějšího odchodu do důchodu doporučit, případně nedoporučit, ministryni práce a sociálních věcí k dalšímu projednání. Doporučení Komise se přitom týká v první řadě způsobu řešení dřívějšího odchodu do důchodu (např. způsobu vytyčení náročných povolání apod.). Konkrétní hodnoty jednotlivých parametrů zvoleného řešení (například sazba dodatečného pojistného) mohou být předmětem dalšího vyjednávání.

Představit řešení dřívějšího odchodu do důchodu pro osoby v náročných profesích ukládá Ministerstvu práce a sociálních věcí (MPSV) **Programového prohlášení vlády**. V něm se konkrétně uvádí: „*Připravíme návrh na dřívější odchod do důchodu pro zaměstnance pracující ve fyzicky náročných profesích*“.

Diskusi o této problematice si přála otevřít i sama **Komise pro spravedlivé důchody**. Většina členů **Komise pro spravedlivé důchody** toto téma totiž označila v úvodním dotazníku za důležité, pro řešení předčasných důchodů se v tomto dotazníku vyslovilo **66 % členů**.

Dle studie zpracované pro Svaz průmyslu a dopravy ČR¹ také vyplynulo, že více než třetina zaměstnavatelů (36 %) se v praxi setkává s poklesem výkonnosti zaměstnanců z důvodu dlouhodobého výkonu zatěžující práce. Tři čtvrtiny zaměstnavatelů se vyslovilo právo vybraných zaměstnanců odejít do předčasného důchodu bez krácení jeho výše.

Materiál reaguje na dlouho opomíjený závazek již z počátku devadesátých let, kdy existovala kategorizace profesí, podle které se věk odchodu do důchodu odvíjel. Tento systém byl však zrušen bez náhrady, nicméně s **přislíbem budoucího řešení** v zaměstnaneckých fondech či třetím pilíři. Od té doby se v této oblasti neodehrála žádná systémová změna, ale jen dílčí úpravy v podobě speciálního řešení předčasného odchodu do důchodu v **hornických profesích**. Nadále proto chybí systémovější opatření, které by pokrývalo širší spektrum náročných profesí.

Diferenciace věku odchodu do důchodu je potřebná kvůli různému **vlivu práce na organizmus**. Některé typy profesí jsou spojeny se zvýšeným rizikem zdravotních problémů, nižší očekávanou délkou života, vyšším potenciálním fyzickým opotřebením, nemocností, omezením možnosti vykonávat takové práce v pozdějším věku, složitostí rekvalifikace apod. Žádný důchodový systém není s to pokrýt veškeré **individuální rozdíly ve schopnostech pracovat**, ale i hrubá diference může mít pozitivní vliv na důstojné stáří lidí, u kterých existuje riziko vynuceného odchodu do předčasného starobního důchodu.

Že nejde o marginální problém, vyplývá například z publikace **OECD Health at a Glance 2018**, která uvádí, že osoby s nižším vzděláním mají kratší očekávanou střední délku dožití, než osoby s vyšším vzděláním. U českých mužů se základním vzděláním je tento rozdíl 11 let oproti mužům s

¹ Zpracovala Trexima na téma předdůchody.

vysokoškolským vzděláním, u žen pak 3 roky. Obecně osoby s nižším vzděláním častěji pracují ve fyzicky náročných a zdraví ohrožujících profesích.

Již současné nastavení předčasných důchodů dává lidem možnost odejít z pracovního trhu dříve, než je jejich stanovený věk. Tento mechanismus však penalizuje i lidi, kteří mají k odchodu objektivní důvody, jako je právě nemožnost dále vykonávat danou profesi. Takoví lidé z velké části nemusí mít nutně nárok na invalidní důchod. Jak přitom ukazuje např. komparativní studie IDEA CERGE o věku odchodu do důchodu nebo studie Alternativy 50+, většinu odchodů do předčasného důchodu lze považovat za vynucenou, přičemž **jedním z nejčastějších důvodů předčasného odchodu je právě zdravotní stav.**

Obecné principy návrhu

Každý zaměstnanec může odejít do starobního důchodu dříve než při dosažení zákonného důchodového věku. V některých profesích je však pravděpodobnější, že se realizují výše zmiňovaná rizika a zdravotní důvody vyústí ve vynucený předčasný odchod. Základním principem navrhovaného opatření je určitý typ **pojištění rizika zaměstnance** na půdorysu spolupodílení se zaměstnavatele a státu.

Nově bude pro osoby, které pracovaly v náročné profesi stanoven (nižší) **individuální důchodový věk**, který bude odvozen od obecného důchodového věku podle délky období práce v náročné profesi. **Období práce v náročné profesi bude posuzováno a evidováno v celém období pracovní kariéry** od roku účinnosti příslušné právní úpravy upravující nároky osob v náročných profesích a dále bude zpětně doplněna evidence za deset let před účinností nové právní úpravy.

Nárok na předčasný důchod a s ním spojené povinnosti musí na jednu stranu zajistit potřebnou ochranu, ale na druhou stranu se jako vhodná jeví i flexibilita umožňující zohlednění konkrétních podmínek práce v individuální podnicích.

Proto budou do okruhu osob vykonávajících náročné profese **povinně** spadat osoby vykonávající práce zařazené do **kategorie 4**, u kterých je zdravotní riziko neoddiskutovatelné z definice. Zařazení dalších osob vykonávajících práce zařazené do **kategorie 3 a 2R**, které jsou dohromady s nejvyšší kategorií označované za tzv. rizikové práce, bude záviset **na výsledku kolektivního vyjednávání.**

Řešení vytyčení náročných profesí podle kategorií práce je v současnosti nejlepší z možných řešení. Jeho zásadní výhodou je existující historická evidence, která umožňuje zavést takové opatření i pro **zaměstnance několik let před odchodem do starobního důchodu.** V případě zavádění nové evidence bez jakékoli historie by bylo nutné lidi, kteří jsou již dnes před odchodem do důchodu, vynechat z režimu zvýhodnění vyplývajících z výkonu náročné profese. Opatření by pomáhalo až postupem času, jak by se plnila vytvořená databáze.

Obdobný důvod vede k tomu, že řešení bude **součástí základního důchodového pojištění** – nepůjde o samostatné řešení s nově definovanou dávkou nebo o řešení fondovým pilířem, ale o úpravu podmínek nároku na starobní důchod ze základního důchodového pojištění. **Pomoci by se v opačném případě nedostalo odhadem minimálně 4 000 zaměstnancům v náročných profesích (zaměstnanci v kategorii**

4), kterým je dnes více než 50 let. O potenciální nárok na takovou pomoc by také přišlo více než 140 tisíc lidí nad 50 let v rizikových profesích v kategorii 3. Základní důchodový pilíř navíc odpovídá principu pojištění rizika vynuceného odchodu do předčasného důchodu. Ve fondovém pilíři by se jednalo spíše o investici či odměnu za náročnou práci, což není záměrem diskutovaného opatření.

Z popsaného principu pojištění proti riziku vyplývá, že minimálně část nákladů na takové pojištění musí nést zadavatel rizikové práce, čili zaměstnavatel. Logika vychází z toho, že **riziko se váže ke konkrétní práci, kterou zaměstnavatel využívá.** Z toho důvodu se musí podílet na nákladech spojených s touto prací, a to prostřednictvím zvýšení **sazby pojistného na důchodové pojištění.** Jedná se tak o součást ochrany zaměstnance.

Nárok na nižší důchodový věk

Identifikace pracovních rizik, na jejichž základě definujeme náročné práce, vychází z existující **klasifikace kategorizace prací podle rizikových faktorů pracovního prostředí** dle zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví. Kategorizace prací je základním nástrojem pro hodnocení vlivu práce na zdraví.

Z diskusí s Ministerstvem zdravotnictví ČR vyplynulo, že v současnosti neexistuje databáze rizik, kterou by bylo možné využít pro potřebnou identifikaci náročných profesí. Nejbližší možnou a jedinou rozumnou alternativou je právě kategorizace prací.

Nárok na předčasný důchod bude omezen pevně stanovenou **minimální hranicí v podobě kategorie práce 4**, do které se řadí práce, při nichž hrozí vysoké riziko ohrožení zdraví, které nelze zcela vyloučit ani při používání dostupných a použitelných ochranných opatření. Jedná se o práce s vysokým rizikem ohrožení zdraví. Flexibilita mechanismu bude zajištěna zařazením dalších osob vykonávajících práce zařazených do **kategorií 3 a 2R na základě kolektivního vyjednávání** mezi zaměstnavateli a zaměstnanci.

Počet zaměstnanců vedených v kategorii 4 byl v roce 2017 celkem **13 304** zaměstnanců. Pro informaci jsou níže uvedeny nejčastější profese dle klasifikace zaměstnání CZ-ISCO evidované v databázi kategorií prací v kategorii 4 a počet zaměstnanců.

Tabulka 1 - Nejčastější profese dle klasifikace zaměstnání CZ-ISCO evidované v kategorii 4

NAZEV_CZ-ISCO	počet zaměstnanců celkem	podíl zaměstnanců v kategorii 4
Obsluha důlních zařízení (včetně horníků)	5 444	0,3
Svářeči, řezači plamenem a páječi	21 426	0,05
Modeláři, formíři, jádraři a slévači ve slévárnách	3 639	0,29
Brusiči, leštiči a ostříči nástrojů a kovů	3 671	0,26
Kvalitáři a testovači výrobků, laboranti (kromě potravin a nápojů)	19 361	0,04
Zedníci, kamnáři, dlaždiči a montéři suchých staveb	19 397	0,03
Obsluha zařízení na zpracování kovů	25 451	0,02
Ostatní pomocní pracovníci ve výrobě	61 525	0,01
Ostatní řemeslníci a kvalifikovaní pracovníci hlavní stavební výroby	18 236	0,02
Kováři	776	0,34

Do **kategorie 3** jsou zařazeny práce, při nichž jsou trvale překračovány hygienické limity, a práce naplňující další kritéria pro zařazení práce do kategorie třetí, přičemž expozice fyzických osob, které práce vykonávají, není spolehlivě snížena technickými opatřeními pod úroveň těchto limitů, a pro zajištění ochrany zdraví osob je proto nezbytné využívat osobní ochranné pracovní prostředky, organizační a jiná ochranná opatření, a dále práce, při nichž se vyskytují opakovaně nemoci z povolání nebo statisticky významně častěji nemoci, jež lze pokládat za nemoci související s prací. Jedná se o práce, při nichž se vyskytují opakovaně nemoci z povolání nebo statisticky významně nemoci související s prací.

Práce **kategorie 2R** jsou takové práce, při nichž lze jejich nepříznivý vliv na zdraví očekávat pouze ve výjimečných případech, ale o jejich rizikosti rozhodl orgán ochrany veřejného zdraví. Jedná se o práce, při kterých jsou splněny hygienické limity, ale hodnoty jsou hraniční a uplatňuje se tu hledisko předběžné opatrnosti.

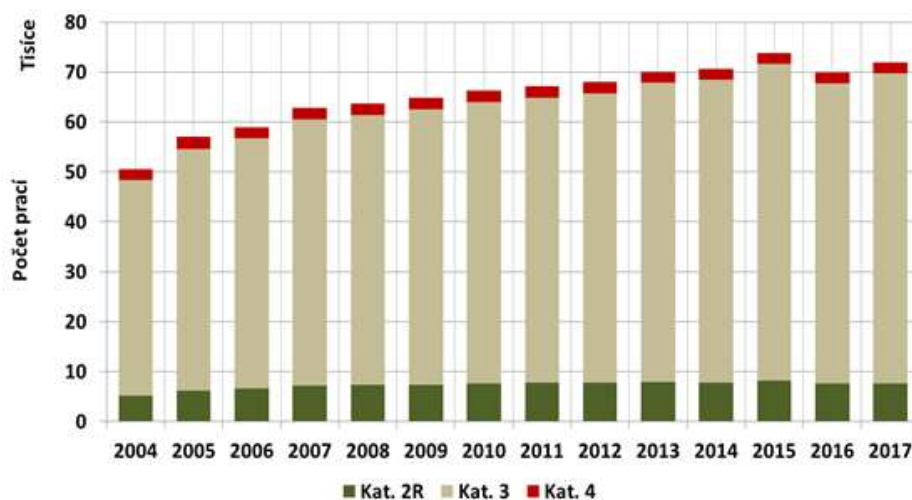
Do kategorie 3 spadalo v roce 2017 celkem **416 600** zaměstnanců a v kategorii 2R pak **46 873**. Pro informaci jsou níže uvedeny nejčastější profese dle klasifikace zaměstnání CZ-ISCO v kategorii 3.

Tabulka 2 - Nejčastější profese dle klasifikace zaměstnání CZ-ISCO evidované v kategorii 3

NAZEV_CZ-ISCO	počet zaměstnanců celkem	podíl zaměstnanců v kategorii 3 (%)
Svářeči, řezači plamenem a páječi	21 426	1,00
Modeláři, formíři, jádraři a slévači ve slévárnách	3 639	1,00
Obsluha důlních zařízení (včetně horníků)	5 444	1,00
Obsluha zařízení na zpracování kovů	25 451	0,55
Všeobecné sestry se specializací	21 614	0,60
Montážní dělníci ostatních výrobků	63 302	0,19
Seřizovači a obsluha obráběcích strojů (kromě dřevoobráběcích)	64 438	0,15
Montážní dělníci mechanických zařízení	38 014	0,24
Obsluha strojů na výrobu a zpracování výrobků z plastu	31 904	0,26
Kvalitáři a testovači výrobků, laboranti (kromě potravin a nápojů)	19 361	0,42

Počet rizikových prací, tedy prací v kategoriích 2R, 3 a 4, i počet zaměstnanců vykonávajících rizikové práce dlouhodobě mírně roste. Nárůst počtu rizikových prací od roku 2004 ukazuje Graf 1 níže.

Graf 1 - Vývoj počtu rizikových prací dle zprávy o činnosti OOVZ

Individuální dopady

Základní princip tohoto opatření je stanovení individuálního nižšího věku odchodu do důchodu. Tento věk oproti obecnému důchodovému věku bude **snížen za každých 10 let v náročné profesi o 1 rok** (přesněji o 1 měsíc za každých 184 směn). Bude-li důchodový věk dané osoby např. 65 let a odpracuje-li v náročné profesi 20 let, bude mít důchodový věk nižší o 2 roky, tj. bude činit 63 let.

Z principu pojištění rizika plyne, že se k odchodu do předčasného důchodu neváže povinnost. Pojištěnec může a nemusí **dobrovolně** využít stanoveného nároku na nižší věk odchodu do důchodu bez penalizace. Stejně tak může odejít do důchodu až v pozdějším věku.

Obecná pravidla pro stanovení důchodového věku a období, kdy je možné odejít do starobního důchodu před jeho dosažením, zůstanou zachována. **Zůstane zachována možnost předčasného čerpání až 5 let před dosažením obecného důchodového věku** (nejdříve však od 60 let).

Pravidlo krácení za každých, i započatých, 90 dnů chybějících do důchodového věku nebo bonifikace za práci po dosažení důchodového věku se nemění, ale mění se samozřejmě výchozí důchodový věk dle odpracovaných let v náročné profesi. Platná i pro takové případy zůstává podmínka získání potřebné doby pojištění pro nárok na starobní důchod.

Pro ilustraci individuálních dopadů navrhovaného opatření v následujících tabulkách a grafech jsme vybrali typicky mužská (zedníci, kamnáři, dlaždiči a montéři suchých staveb) a ženská (všeobecné sestry se specializací) náročná povolání.

Tabulky 3 a 4 ukazují výši starobního důchodu pro různé kombinace individuálního důchodového věku a skutečného věku odchodu do důchodu pro modelové příklady zedníků a všeobecných sester. Řádky tabulek určují rozdíl mezi obecným starobním důchodovým věkem a individuálním důchodovým věkem pojištěnce. Řádek „0“ tak ukazuje výši starobních důchodů pro pojištěnce, kteří nepracovali v náročné profesi a jejichž individuální důchodový věk je tak stejný jako ten obecný. Řádek „-1“ starobní důchody pro osoby, které pracovaly v náročné profesi 10 let a mají nárok na snížený individuální důchodový věk o 1 rok. Sloupce pak ukazují starobní důchody podle toho, o kolik let před obecným důchodovým věkem pojištěnec skutečně odešel do důchodu. Například řádek „-4“ ukazuje důchody pro pojištěnce, kteří odešli do důchodu o 4 roky před obecným důchodovým věkem.

Podle navrhovaného opatření tak bude mít pojištěnec, **zedník**, který v náročné profesi odpracuje 20 let a odejde do důchodu při dosažení svého individuálního důchodového věku (tedy 2 roky před dosažením obecného důchodového věku) starobní důchod 14 054 Kč. Podle v současnosti platné legislativy by ale jeho důchod byl 12 430 Kč.

Tabulka 3 – Výše starobního důchodu v Kč osob v profesi zedník (mzda 22 180 Kč) v závislosti na okamžiku odchodu do starobního důchodu pro různé hodnoty individuálního důchodového věku (o 1 – 4 roky nižší než obecný důchodový věk)

Snížení individuálního důchodového věku vůči obecnému důchodovému věku v letech	Skutečný odchod do důchodu					
	před dosažením DV (roky předčasnosti)				k zákonem stanovenému DV	po dosažení DV (roky přesluhování)
	-4	-3	-2	-1	0 ¹⁾	1
-4	13 561	14 793	16 024	17 255	18 486	19 718
-3	12 774	13 808	15 039	16 270	17 501	18 733
-2	11 937	13 021	14 054	15 285	16 516	17 748
-1	10 952	12 184	13 267	14 300	15 531	16 763
0 ²⁾	9 967	11 199	12 430	13 513	14 546	15 778

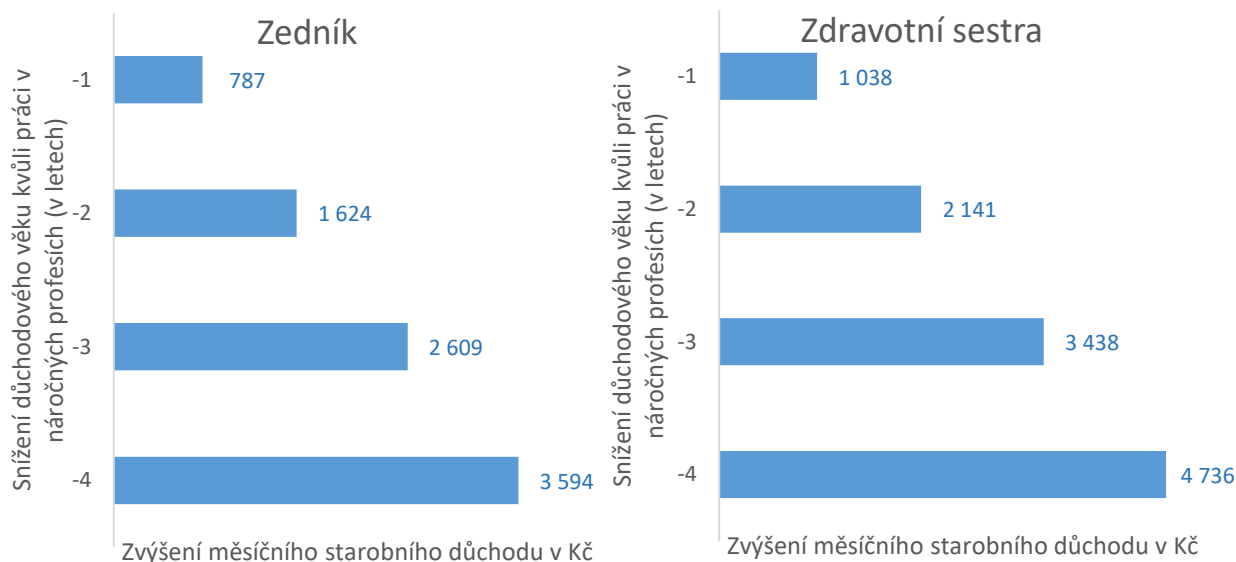
Obdobné jsou výsledky dopadů pro osoby pracující v náročné profesi **zdravotních sester**, jak ilustruje tabulka 4.

Tabulka 4 - Výše starobního důchodu v Kč osob v profesi všeobecné zdravotní sestry se specializací (mzda 42 231 Kč) v závislosti na okamžiku odchodu do starobního důchodu pro různé hodnoty individuálního důchodového věku (o 1 – 4 roky nižší než obecný důchodový věk)

Snížení individuálního důchodového věku vůči obecnému důchodovému věku v letech	Skutečný odchod do důchodu					
	před dosažením DV (roky předčasnosti)				k zákonem stanovenému DV	po dosažení DV (roky přesluhování)
	-4	-3	-2	-1	0 ¹⁾	1
-4	16 022	17 645	19 267	20 890	22 511	24 133
-3	14 984	16 347	17 969	19 592	21 214	22 835
-2	13 881	15 309	16 671	18 294	19 916	21 538
-1	12 584	14 206	15 633	16 996	18 618	20 240
0 ²⁾	11 286	12 909	14 530	15 958	17 320	18 942

Navýšení starobních důchodů obou profesí podle navrhovaného opatření ukazují Grafy 2 a 3. Grafy ilustrují zvýšení starobního důchodu při odchodu do důchodu ve věku, který je (i) podle současné legislativy o 1, respektive 2, 3, 4 roky nižší než jejich důchodový věk, ale (ii) podle návrhu odpovídá jejich individuálnímu důchodovému věku.

Graf 2 – Zvýšení starobního důchodu v Kč osob v profesi zedníka a všeobecné zdravotní sestry při předčasném odchodu do důchodu (o 1 – 4 roky nižší než obecný důchodový věk) v případě nároku na něj (tj. pokud individuální důchodový věk odpovídá skutečnému odchodu do důchodu)

Osoby pracující v náročné profesi tedy získají ve srovnání s osobami, které v náročné profesi nepracovaly, vyšší starobní důchod. Délka doby práce v náročné profesi, která se promítne do snížení individuálního důchodového věku, zvětšuje rozdíl ve výši starobního důchodu. **Lze říci, že každých 10 let v náročné profesi, které se promítnou do snížení individuálního důchodového věku o 1 rok, zvýší**

přiznaný starobní důchod v průměru o cca 1 000 Kč (v závislosti na výši příjmu a okamžiku odchodu do důchodu).

Dopady na zaměstnavatele

Změna se bude týkat pouze zaměstnavatelů, kteří využívají práce v kategorii 4 a v případě dohody se odbory eventuálně i v kategorii 3 nebo 2R. V takovém případě **za jednotlivé zaměstnance vystavené rizikům bude zaměstnavatel odvádět vyšší pojistné na důchodové pojištění**. Pokud totiž zaměstnavatel těží z výnosů jakékoli práce, nese v takovém případě mzdové náklady na zaměstnance. V případě náročných profesí je práce spojena s potenciálními dlouhodobými náklady, na kterých se musí zaměstnavatel alespoň částečně také podílet.

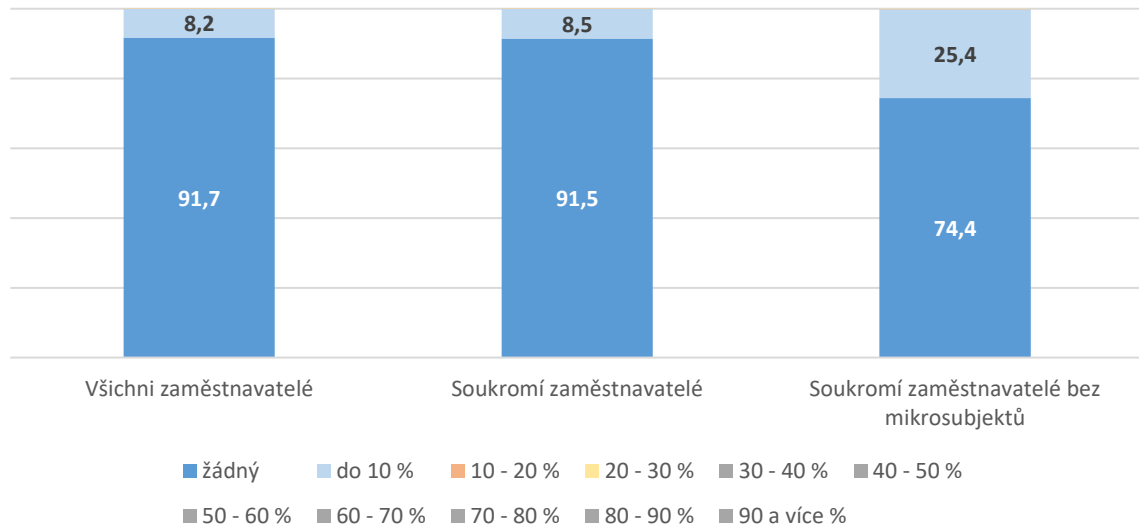
Zvýšená sazba pojistného na důchodové pojištění u zaměstnavatele za zaměstnance zařazené v náročné profesi bude stanovena **na úrovni 5 %**. Např. při příjmu na úrovni 30 000 Kč měsíčně zaplatí zaměstnavatel za tohoto zaměstnance o 1 500 Kč měsíčně na pojistném více.

Je však třeba mít na paměti, že se takové navýšení netýká všech mzdových nákladů firem, ale pouze zlomku z nich. Například **91,7 % všech zaměstnavatelů nezaměstnává žádné zaměstnance v kategorii 4** (Graf 3). To znamená, že 9 z 10 zaměstnavatelů se toto opatření při zahrnutí pouze kategorie 4 nedotkne. Více jak 7 z 10 soukromých zaměstnavatelů s více jak 10 zaměstnanci² nemá v kategorii 4 žádného zaměstnance.

Vyšší odvodová sazba by tak dopadla zhruba na čtvrtinu soukromých zaměstnavatelů s více jak 10 zaměstnanci. Růst celkové sazby odvodů na důchodové pojištění v těchto firmách však nebude o 5 procentních bodů. Celkem 25 % soukromých zaměstnavatelů s více jak 10 zaměstnanci zaměstnává alespoň jednoho zaměstnance v kategorii 4, ovšem takových zaměstnanců je u každého z těchto zaměstnavatelů nejvýše 10 %. **Povinný růst odvodové sazby pro podnik jako celek tak nejspíše jen v ojedinělých případech převýší 0,5 procentního bodu.**

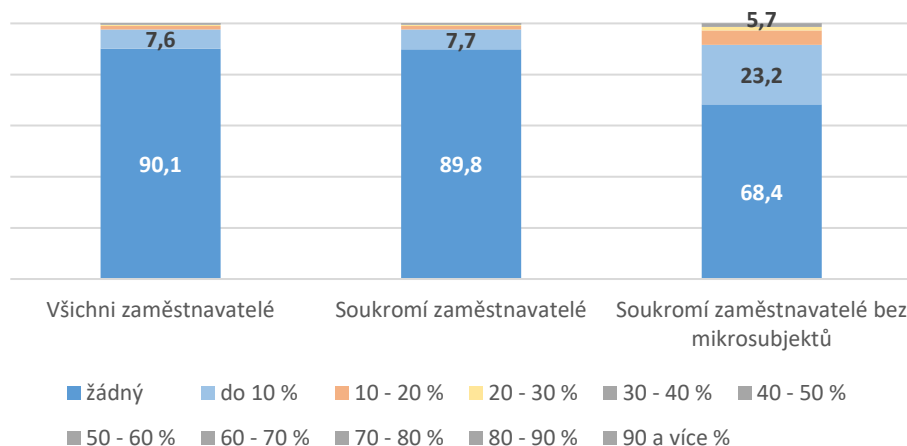
² Zaměstnavatelů s méně jak 10 zaměstnanci je v ekonomice velké množství.

Graf 3 - Rozdělení zaměstnavatelů (v %) podle podílu zaměstnanců v kategorii 4.

Pokud rozšíříme uvažovanou povinnou kategorii 4 i o kategorii 3, která již bude záviset na kolektivním vyjednání zapojení zaměstnanců do režimu náročných prací, nové opatření se (opět při neuvažování mikropodniků s méně jak 10 zaměstnanci) může dotknout nanejvýš 31,6 % firem (Graf 4). Naprostá většina z nich (23,2 %) však využívá maximálně 10 % zaměstnanců vedených v kategorii 3 nebo 4. V případě kolektivního vyjednání zapojení firem do nového mechanismu se dvěma procentům firem mohou zvýšit odvody o 1 až 2 procentní body.

Graf 4 - Rozdělení zaměstnavatelů podle podílu zaměstnanců v kategorii 3 a 4

Zaměstnavatelé budou mít z technického pohledu také povinnost vést **evidenci osob pracujících v náročné profesi**, včetně informací rozhodných pro nároky v náročných profesích, a každoročně potvrdit počet směn vykonaných v náročné profesi a tuto informaci zaslat ČSSZ i zaměstnanci.

Dopad na státní rozpočet

Dnešním výchozím stavem je situace, kdy **náklady vzniklé z rizika při vykonávání náročné profese** nesou především samotní zaměstnanci a potenciálně stát. Jak bylo uvedeno v úvodu tohoto materiálu, zdravotní stav je významnou příčinou předčasného odchodu do důchodu.

Pokud se však nejedná o závažnější stav, který by vedl k nároku na invalidní důchod ze strany státu, náklady původně vzniklé v minulosti prací v rizikovém prostředí nese zaměstnanec v podobě **penalizace za předčasný důchod. Část těchto nákladů pak může přecházet i na stát**, který prostřednictvím např. dávek na bydlení a dalšími transfery dorovnává příjmy penalizovaných seniorů. Systémové řešení v rámci prvního důchodového pilíře je nejenom racionální, ale v porovnání s administrací dávkového systému může představovat i úspěšnější variantu.

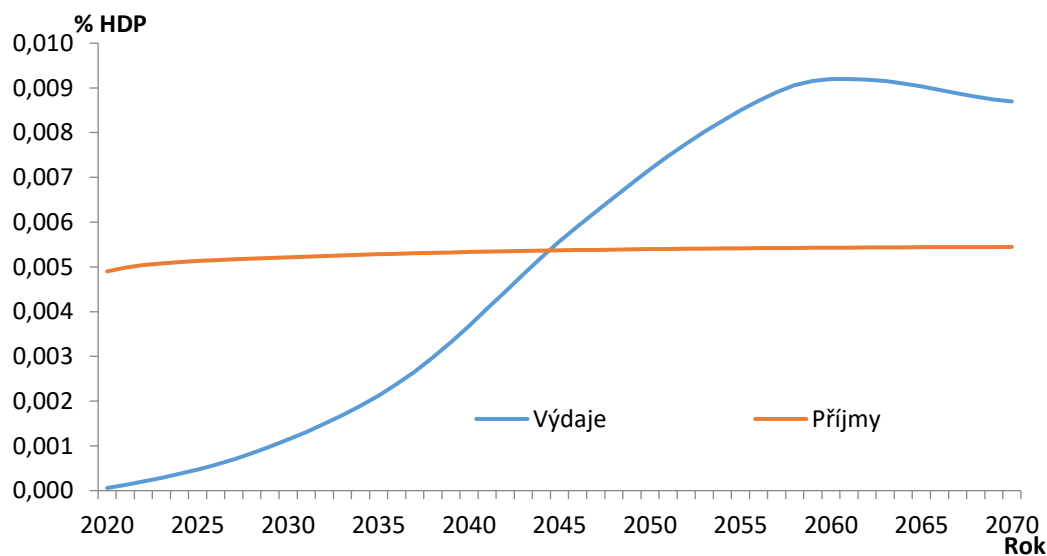
Následující **vyčíslení rozpočtových dopadů vychází z předpokladů**, že věkové rozložení osob v náročných profesích bude **rovnoměrné** a že práce v náročné profesi je typicky **dlouhodobá** a nedochází tedy k rychlejší obměně pozic novými pracovníky (problematická rekvalifikace na jinou práci u osob s nižší kvalifikací).

Dodatečné příjmy základního důchodového pojištění jsou určeny počtem osob, sazbou a průměrnou výší mzdy, která byla zvolena, s přihlédnutím k nejtýpčtějším profesím, jejich průměrným výdělkům a rozptylu těchto výdělků na úrovni jednotlivých skupin profesí, ve výši průměrné mzdy.

Zvýšeným výdajem je rozdíl mezi důchodem pracovníka v náročné profesi a důchodem pracovníka s obecným důchodovým věkem, který odešel do důchodu ve stejném věku po dobu výplaty důchodu. Průměrná předpokládaná doba výplaty důchodu (za muže i ženy) je u aktuálních nově přiznávaných důchodů cca 21 let. Na konkrétním případě z tabulky 3 by např. u pracovníka s individuálním DV o dva roky nižším a při odchodu do důchodu v tomto individuálním DV byly dodatečné výdaje 1 624 Kč měsíčně po dobu výplaty cca 23 let. Stanovení výdajů vychází z **počtu osob, kterým byl stanoven individuální důchodový věk a z průměrné doby strávené v náročné profesi**.

Dodatečné příjmy a výdaje na povinnou část opatření, tj. na tu část týkající se zaměstnanců v kategorii 4, ukazuje následující Graf 5.

Graf 5 – Příjmy ze zvláštního pojistného a dodatečné výdaje na důchody v % HDP pro případ, kdy nárok na snížený individuální důchodový věk budou mít pouze osoby v pracovní kategorii 4.

Nárůst výdajů je pozvolný, po zhruba 25 letech fungování by dodatečné výdaje převýšily příjmy ze zvláštního pojistného. Maximální hodnoty dosáhne okolo roku 2060 na mírně nižší než 0,01 % HDP. Dodatečné příjmy by se dlouhodobě pohybovaly na úrovni 0,005 % HDP.

Příloha

Individuální dopady

Tabulka 5 – Navýšení starobního důchodu ve srovnání s pracovníkem v profesi zedník (mzda 22 180 Kč) s obecným důchodovým věkem v Kč v závislosti na okamžiku odchodu do starobního důchodu při konkrétním individuálním důchodovém věku sníženém o 1 až 4 roky

Snížení individuálního důchodového věku vůči obecnému důchodovému věku v letech	Skutečný odchod do důchodu					
	před dosažením obecného důchodového věku (roky předčasnosti)				k obecnému důchodovému věku	po dosažení obecného důchodového věku (roky přesluhování)
	-4	-3	-2	-1	0	1
-4	3 594	3 594	3 594	3 742	3 940	3 940
-3	2 807	2 609	2 609	2 757	2 955	2 955
-2	1 970	1 822	1 624	1 772	1 970	1 970
-1	985	985	837	787	985	985
0	0	0	0	0	0	0

Tabulka 6 – Navýšení starobního důchodu ve srovnání s pracovníkem v profesi všeobecné zdravotní sestry se specializací (mzda 42 231 Kč) s obecným důchodovým věkem v Kč v závislosti na okamžiku odchodu do starobního důchodu při konkrétním individuálním důchodovém věku sníženém o 1 až 4 roky

Snížení individuálního důchodového věku vůči obecnému důchodovému věku v letech	Skutečný odchod do důchodu					
	před dosažením DV (roky předčasnosti)				k zákonem stanovenému DV	po dosažení DV (roky přesluhování)
	-4	-3	-2	-1	0 ¹⁾	1
-4	4 736	4 736	4 737	4 932	5 191	5 191
-3	3 698	3 438	3 439	3 634	3 894	3 893
-2	2 595	2 400	2 141	2 336	2 596	2 596
-1	1 298	1 297	1 103	1 038	1 298	1 298
0 ²⁾	0	0	0	0	0	0

Alternativní scénář rozpočtových dopadů

Tento scénář počítá s variantou, kdy z celkového aktuálního počtu pracovníků v rizikových kategoriích bude v rámci kolektivního vyjednávání dohodnuto zařazení do náročných profesí cca 1/3 osob, tzn. 3% všech zaměstnanců. V takovém případě by se na pojistném vybralo cca 0,05 % HDP. Na straně výdajů je třeba vzít v potaz, že **podíl osob v náročných profesích má vliv na celkový objem změny příjmů a výdajů**, ale neovlivňuje za předpokladu vyvážené věkové struktury průběh dynamiky příjmů a výdajů. Proto by byl i v takovém případě nárůst výdajů je pozvolný, po zhruba 25 letech fungování by dodatečné výdaje převýšily příjmy ze zvláštního pojistného a maximální hodnoty by dosáhly okolo roku 2060 na úrovni 0,08 % HDP.

Graf 6 - Příjmy ze zvláštního pojistného a dodatečné výdaje na důchody v % HDP (podíl osob v náročných profesích na celkovém počtu zaměstnaných na úrovni 3 %, tj. aktuálně cca 130 tis. osob)

